

Gallecs s'obre a la producció ecològica

autora
Redacció.

Gallecs és un espai afable de la comarca del Vallès Oriental. Camps, boscos i rieres dibuixen un relleu suau, humanitzat, que s'escampa entre sis poblacions que l'encerclen. El seu caràcter de zona periurbana, el fet que sigui de titularitat pública i l'interès per mantenir-hi l'activitat agrària, el fan una experiència singular on la producció ecològica ha començat a fer-se un lloc.

Diu la dita que "com el Vallès no hi ha res", però també és cert que la seva proximitat a la ciutat de Barcelona l'ha fet suportar una forta pressió urbanística i d'infraestructures que han canviat la dita per "del Vallès, no en queda res".

De les dues comarques vallesanes, l'Oriental és la que ha patit menys. Allí s'hi resguarda Gallecs que, amb més de 775 hectàrees, és una de les àrees agrícoles contínues més extenses del Vallès i una zona important per al pas i l'estada d'ocells migratoris. L'àrea ocupa superfície de les poblacions de Montcada i Reixach, Palau-solità i Plegamans, Santa Perpètua de Mogoda, Lliçà de Vall, Mollet del Vallès —amb la major part de la superfície— i Parets del Vallès. Aquests dos darrers municipis són els promotors i constituents del Consorci de l'Espai Rural de Gallecs —amb un total de 525,64 hectàrees—, creat l'any 2000 amb l'objectiu de mantenir i millorar els valors

biològics del corredor verd que és aquest espai. Per fer-ho s'han engegat projectes sustentats sobre tres pilars bàsics: l'activitat agrària, el medi ambient, la natura, el lleure i l'ús públic.

Al Consorci tenen molt clar que la preservació del paisatge i de la zona va lligada al manteniment de l'activitat agrària. L'any 2001, aquest organisme va aprovar el Pla de gestió agrícola sostenible de Gallecs. Feta la diagnosi, el camí escollit fou el de la producció de qualitat, creant marca pròpia i establint sistemes propers i directes de comercialització.

Els principals aliments amb marca "Producte de Gallecs" són la mongeta del ganxet —varietat Montcau—, ous de pagès de gallines de races autòctones, pa de Gallecs amb farina del territori, mistela i vi bullit elaborats amb raïms de la varietat pansa rossa, la coca de Sant Galdric, hortalisses a l'ai-

re lliure, calçots, patata del bufet i mores —en petites parcel·les experimentals. Al darrera de cada producte hi ha un treball d'experimentació que compta amb el suport de la Universitat de Barcelona, la Universitat de Girona i l'ESAB (Escola Superior d'Agricultura de Barcelona, de la Universitat Politècnica de Catalunya). D'aquesta manera s'han aconseguit aliments de qualitat amb l'aval d'institucions externes que ho vetllen.

La sortida al mercat es fa sobretot a través de l'agrobotiga que una colla de pagesos han instal·lat al cor de Gallecs. S'han agrupat sota la forma d'una societat limitada i ara obren la parada els caps de setmana, que és quan més gent s'acosta a gaudir d'aquest espai natural. Està clar que la proximitat a les ciutats, el projecte paral·lel de potenciació de la zona com a àrea de lleure i la imatge de qualitat que han sabut fer-se, els ajuda molt en la comercialització.

La PAE a Gallecs

Enmig d'aquest context, i com no podia ser d'altra manera, l'agricultura ecològica hi ha començat a fer forat. En la darrera campanya, 70 hectàrees van començar l'any 0 de reconversió i aquesta tardor se n'afegiran 30 més. En total s'hi involucren 10 pagesos, i encara que és una primera experiència incipient, està clar que és una veta a estirar, i més tenint en compte que la Generalitat ha proposat que Gallecs s'adscriu al Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN) i cap altra producció com l'ecològica s'ajusta tant bé a la protecció mediambiental.

La reconversió a Gallecs forma part de les activitats de transferència tecnolò-

Una panoràmica de la zona de Gallecs.

gica del Departament d'Agricultura de la Generalitat a través d'un conveni amb la Universitat de Barcelona, que és qui fa l'avaluació i el seguiment del projecte. S'ha començat pels cultius extensius, que de fet són els majoritaris, amb la intenció de substituir els destinats a alimentació animal —és fa ordi, sobretot— per d'altres utilitzats per a alimentació humana, com són l'espelta, el blat i el fenigrec. L'espelta té l'avantatge de ser un blat més resistent a les condicions climàtiques adverses, a les plagues i als paràsits. A més, nutricionalment conté un major nombre de proteïnes, minerals, vitamines i oligoelements comparat amb el blat comú, cosa que el fa molt interessant en una producció i elaboració de productes de qualitat com la que es fa a Gallecs. De l'espelta en sortirà farina i pa. El fenigrec és una lleguminosa anual, escollida per la seva resistència al fred i a la sequera, que s'empra germinada, mòlta com a farina i també com a espècie —s'utilitza per fer-ne curri.

Aquesta campanya també s'han implantat altres cultius que han d'ajudar a establir rotacions per millorar la fertilitat del sòl. L'erb és un d'ells, ja que és una lleguminosa que, a més d'emprar-se en les rotacions, s'adapta a la sequera. L'alfals s'aprofitarà com a farratge i també s'ha sembrat una barreja de lleguminoses per a incorporar al sòl com a

Sembrant calçots, amb l'església de Santa Maria de Gallecs al fons.

adobs en verd. El cigró del país, que es preveu que tingui un bon comportament, serà el nou conreu per a alimentació humana de la propera temporada.

L'espelta, el blat, el fenigrec són dels primers cultius en producció ecològica

De fet, les rotacions, els adobs en verd i l'aplicació de compost d'una granja veïna són els sistemes que ja han començat a utilitzar a Gallecs per a mantenir i millorar la fertilitat del sòl i així poder abandonar els fertilitzants de fons d'origen químic que es solien aplicar a l'octubre i novembre. Les adventícies es controlen amb un rascler de pues que l'Associació de Pagesos de

Gallecs ha comprat per fer-ne un ús compartit. De moment, mentre encara es fan valoracions, sí que s'ha observat que els cultius s'han adaptat molt bé a les condicions de sequera de la temporada passada i, per exemple, de blat n'han collit 3.000 quilos/hectàrea. Tot i així, encara els falta acabar de fer números per veure bé la relació entre costos i ingressos.

A part de la fertilitat del sòl i de la gestió d'adventícies, els pagesos es troben amb el repte de l'avidesa dels ocells. Gallecs és un espai protegit de caça, ja que és un corredor biològic entre els cingles del Bertí i el Farell, i la serra de Marina i Céllecs. Les aus ataquen sobretot l'horta i també es crusprien tot el gira-sol, que finalment s'ha hagut de deixar de cultivar. Les solucions no s'acaben de trobar i aquest és un dels punts de difícil convivència entre el medi natural i l'agricultura. □

Totes les fotos han estat cedides pel Consorci de l'Espai Rural de Gallecs.

El llarg camí de Gallecs

La singularitat de Gallecs rau en la titularitat pública d'un espai tan ampli on encara es conserva l'activitat agrària, forestal i de lleure. La història es remunta a l'any 1970, quan el Ministerio de la Vivienda de l'antic règim franquista va expropiar 1500 hectàrees per requalificar-les per a usos urbanístics i així cobrir la demanda d'habitatge en un moment de forta concentració urbana. Era el que s'anomenava un pla ACTUR (Actuaciones Urbanísticas Urgentes en Madrid y Barcelona). La crisi del petroli, va fer que el pla s'aturés i ja l'any 1977 van començar les mobilitzacions per protegir l'espai. Però els pagesos vivien la incertesa de no saber quan haurien de marxar de les seves terres i, de fet, es van anar urbanitzant diferents zones fins deixar només la taca de 775 hectàrees actuals. Aquesta situació va provocar que alguns propietaris i masovers marxessin, i tot i que en vinguessin d'altres i les terres no es deixessin mai de treballar, sí que va frenar molt les inversions i va ajudar a que es perdessin les explotacions ramaderes de la zona.

Amb la democràcia i els traspassos de competències a la Generalitat, els terrenys van passar a ser de l'Institut Català del Sòl. Finalment el 2004, el Departament de Política Territorial — amb el consens dels ajuntaments afectats— en redactava el Pla Director Urbanístic, que qualificava l'espai central de Gallecs com a sistema d'espais lliures públics. Posteriorment els plans d'ordenació urbanística municipals l'han classificat com a sòl no urbanitzable. Paral·lelament es preveu que Gallecs s'integri dins el Pla d'Espais d'Interès Natural i que es creï un nou Consorci, en el qual podran participar els ajuntaments de la zona, la Generalitat i altres institucions vinculades a aquest espai rural. Aleshores, la propietat passarà a ser del nou Consorci, que també en farà la gestió.